תורה אור

תחלה לקדש ר"מ אומר מטמא את הקדש
ופוסל את התרומה וחכ"א כשם שהוא פוסל
משקה תרומה ואוכלי תרומה כך *הוא פוסל
משקה קדש ואוכלי קדש אמר רבא לאבא שאול
(א) מעלה עשו בקדשים שוינהו רבנן לטבול
יום כראשון לר"מ כאוכל שני לרבנן כיון דטבל
קל"ש א) טומאה פסול משוי טמא לא משוי :
הוזה דמה חייבין כו' : מעילה הוא דליכא
ב) אבל איסורא איכא ואמאי הא ממונא
דכהנים הוא *א"ר חנינא ג) ליוצאין ור"ע היא
דאמר זריקה מועלת ליוצא דלאו בת אכילה
היא *אמר רב הונא אמר רב מיצוי חטאת העוף
אינו מעכב דתני רב הוזה דמה רב אדא בר
אהבה אמר *רב מיצוי חטאת העוף מעכב ותני
רב מיצה דמה הא שמע °והנשאר בדם ימצה ויקרא ה
אל יסוד המזבח ד) [חטאת היא] בשלמא לרב
אדא בר אהבה היינו דכתיב והנשאר בדם
ה) ימצה חטאת היא אלא לרב הונא מאי
והנשאר כדתניא דבי ר' ישמעאל שאם נשאר
ומאי °חטאת היא ארישא א"ל רב אחא בריה שם
דרבא לרב אשי אלא מעתה גבי מנחה דכתיב
°והנותרת הכי נמי שאם ניתותר וכי תימא ה"נ שם ב
והתניא

רבי מאיר אומר מטמא את הקדש. דהוא שני ומשוי לקדש שלישי : ותנ"ל כשם שפוסל ט'. אבל טמויי לא מטמא והיינו כמתניתין : **אמר** רבא לאבא שאול. כמי דלאמר תחלה לקדש דקעביד לקדש שני מיתרצא נמי מתני' דודאי טבול יום מדאורייתא פוסל ואינו מטמא ורבנן עשו מעלה בקדשים דיהא טבול יום תחלה לקדש דהוי כי אוכל ראשון ועושה שני ומתני' בדאורייתא קתני דאינו אלא פוסל : לר"מ. נמי מיתרצא מתני' דהאי דקאמר מטמא את הקדש דעביד ליה שלישי ופוסל את התרומה (ב) מדרבנן אבל מדאורייתא אינו אלא פוסל מאחר שטבל : ורבנן. דאמרי כשם שפוסל וכו' ולא אמרי דמטמא קסברי כיון דטבל קלשא ליה טומאה דפסול משוי ולא טמא : הא איסורא איכא. כלומר איסור אכילה : ואמאי הא ממונא דכהנים הוא. מאחר שהוזה דמה שהותרה להם באכילה : א"ר חנינא ליוצא. כלומר שיצא דהתם איכא איסור אכילה ורבי עקיבא הוא דאמר זריקה מועלת ליוצא לאפוקיה מידי מעילה י) או לשריפה כדאמרינן לעיל (ג) אבל לאו בת אכילה היא כדאמרינן בסוף פירקין אבל לאכילה לא מרצה י) הא הזאה נמי דמהניא לאפוקיה מידי מעילה אבל להתיר יוצא באכילה לא מהניא והיינו דקא דייק אבל איסורא איכא דלאו בת אכילה היא : אמר רב הונא אמר רב מיצוי דחטאת העוף. דכתיב והנשאר בדם ימצה לאחר הזאה ימצה : אינו מעכב. דכיון דהוזה אע"פ שלא מיצה נעשית מצותו ויצא מידי מעילה וחייבין עליו משום טהר וטמא ויצא נמי ידי חובתו דאינו מעכב הכפרה : דתני רב הוזה דמה. דמדקתני במתניתין גבי חטאת העוף הוזה דמה ולא קתני מיצה דמה אלמא ס"ל לתנא דמתני' דהזאה עיקר ומיצוי לא מעכב : ורב אדא בר אהבה אמר משמיה דרב מיצוי מעכב. דלא יצא ידי חובתו ולא נתכפר ולא הוקבע החטאת בפיגול וטהר וטמא אע"פ שהוזה עד דעביד מיצוי : ותני רב *מיצה דמה. במתני' גבי חטאת העוף מיצה דמה ולא קתני הוזה דמה דס"ל דמיצוי נמי עיקר מצוה הוא ומעכב : בשלמא לרב אדא היינו דכתיב והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח וגו'. דהכא דנשאר אחר הזאה דהיינו מיצוי איקרי חטאת אלמא דשיריים דהיינו מיצוי מעכב : אלא לרב הונא דאמר מיצוי לא מעכב מאי והנשאר. כיון דלא מעכב ל"ל דכתיב והנשאר (ד) ח] : להכי כתיב והנשאר לכדתנא דבי רבי ישמעאל שאם נשאר. כלומר אם נשאר מן הדם מצוה לעשות מיצוי אבל אם לא נשאר לא מעכב דמיצוי אינו מעכב : ומאי חטאת היא. לאו כדקא בעית למימר דאוהנשאר ימצה קאי דליהוי משמע דבשיריים דהיינו מיצוי הוי עיקר חטאת דמיצוי מעכב : אלא ארישיה דקרא קאי. איהזה מדם [א] החטאת באצבעו חטאת היא לומר דהזאה מעכבת ולא מיצוי : ה"נ שאם ניתותר. שכשקמץ את המנחה אם ניתותר דאוכלא שיריים למצוה ספיר ואם לא ניתותר שאם חסרו שיריים בין קמיצה להקטרה לית לן בה : וכי תימא הכי נמי. דשיריים לא מעכבי והתניא מסלתה ומשמנה דמצי למיכתב קרא מסלת ומשמן מאי מסלתה ומשמנה שיהא כל סלתה ושמנה קיים ואפילו שיריים דהכי משמע מסלתה מן הסלת שהיה בשעת קמיצה בדיה טלו אלמא דחסרון [ב] שיריים מעכבי (ה) (גבי שיריים נמי ט] אמרינן דחסרון שיריים מעכב) והיכי אמרינן שאם לא ניתותר לא מעכב:

אמרי

ולעיל ז.
זבחים סה:
משמיה דרב נ"ק

תחלה לקדש. ואם נגע באוכל קדש עושה אותו שני והוי שלישי ושלישי רביעי : **מטמא** את הקדש. *לעשות עוד אחר ופוסל התרומה שלא תעשה יותר : **וחכמים** אומרים [ט'] כך הוא פוסל ט'. דקא סברי דטבול יום אינו רק פוסל י) בשום דבר ואף במשקה קדש וטותייהו מוקי מתניתין : **לאבא** שאול מעלה עשו בקדשים ט'. וא"ת הכא משמע דטבול יום מדרבנן הוא כדקאמר שוינהו רבנן לטבול יום וכו' ובסוטה פרק כשם (דף כט:) יליף רביעי בקדש מק"ו ממחוסר כפורים ומה מחוסר כפורים שאין פסול בתרומה פוסל בקודש שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש ופריך אוכל הבא מחמת טבול יום יוכיח ומשני דילמא סבר לה כאבא שאול ומאי קאמר הא דאבא שאול דרבנן הוא וי"ל יא] דרביעי בקדש דרבנן הוא וכן פי' רש"י בפרק קמא דפסחים (דף יט.) דלא יב) (תשיב) [משכחת] ליה רביעי בקדש למ"ד אין אוכל מטמא אוכל אלא מדרבנן הוא מיהו ר"ת פי' דמשכחת ליה *ע"י עלים יג) ורביעי בקדש דאורייתא *(ואבא שאול ה"ק ליה) הכי קאמר דילמא סבר לה כאבא שאול והא דאבא שאול מדרבנן הוא וי"ל דסוגיא דסוטה (דף כט:) לית ליה הא דרבא אלא אית ליה דטבול יום מן התורה וכדבעא הש"ס הכא לומר דמתני' רבנן היא : **אמר** רבי חנינא ליוצאין ור"ע היא. יד) תימה ה"ד אי דיצא לגד הראש א"כ הא"ל מודה ר"ע כדאיתא לעיל *ואי דיצא לגד רגליו מ"מ הא אמרינן פרק שני דזבחים (דף כה:) הוא בפנים ורגליה מבחוץ *ואח"כ חתך פסולה לפי שמטמטיה של אבר שיצא חוץ מתערב עם הדם ומצא שמקריב פסול יוצא ע"ג המזבח וי"ל דמיירי שכל הדם נאסף בצואר ואח"כ יצא הרגל דהשתא ליכא למיחש לטמטמית שכל מה שעתיד לצאת בצואר מן האוברים כבר עלה א"נ טו) *כגון שיצא טט וחתך מה שיצא עם העצם שאין זה פסול בעופות אלא א"כ מחוסר אבר ואח"כ מלקה והרב רבינו רחביה פירש דהכי פי' טז] בזבחים (דף כו.) (קאמר) קבל ואח"כ חתך פסולה לפי שזורק את השמטמטית יז] שנפסל ביוצא ע"ג המזבח אבל אם כבר זרק כל הדם כבר סברי קיים מצוה זריקה מן הדם אע"פ שכבר עלה שמטמית היוצא שנתערב עם הדם וזרקו על המזבח והכא נמי הכן הוה דמטמא הוה כבר הולך חטאת העוף כשרה דקיים בה מצות הזאה מן הדם אע"פ שעם הדם נתערב *השמטמית : **ותני** רב הוזה דמה. דמיד שהוזה דם חטאת העוף נעשית מצותו קריק [ביה] יח] (ט') : **בשלמא** לרב אדא בר אהבה היינו דכתיב והנשאר בדם ימצה. אע"ג דנשאר חטאת היא כלומר אע"ג דאין דם אלא מה שנשאר מן ההזאה עדיין היא חטאת ותלויה יט] הויתה במיצוי שהוא מעכב : **כדתניא** דבי רבי ישמעאל שאם נשאר. פי' כ] אם נשאר ימצה ואם לאו לא ימצה וליכא עיכובא כא] : ומאי חטאת היא ארישא. כלומר לא קאי חטאת היא אמיצוי אלא קאי ארישא דקרא דהיינו הזאה ושאר ענייני מליקה שכתובים קודם והנשאר : **אלא** מעתה גבי מנחה דכתיב והנותרת ה"נ שאם ניתותר. כלומר גבי מנחה דכתיב והנותרת מן המנחה יאכלו אהרן ובניו ה"נ שאם ניתותר יאכלו ואם לא ניתותרו כב] השיריים בין קמיצה להקטרה אין בכך כלום וכ"ת ה"נ והא תניא מסלתה וכו' משמע הכא דפשיטא ליה להש"ס כג] שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה פסול וקשיא דפ"ק דמנחות (דף ט.) פליגי רבי יוחנן ור"ל וקסבר חד מינייהו דמקטיר קומץ עליה וי"ל דנהי דמקטיר קומץ עליה מ"מ מודה שלוחן השיריים אסורין באכילה כד] כדמשמע ליקנא דוהטוהרת מן המנחה יאכלו וכו' דכי לא ניתותר כה] (כלום) [כלומר] [ג] שחסרו השיריים לא אכלו כהנים : והא תניא מסלתה ט'. וא"ת מ"מ ליתני דשאני הכא דגלי קרא מסלתה ומשמנה וי"ל כו] דלית לן לאתויי קרא דחטאת היא כמו מסלתה ומשמנה כז] ועוד נראה למורי רבי כיון דחזיק דוהטוהרת משמע דצריך שיהא ניתותר כמו כן אית לן למימר דוהנשאר רוצה לומר שצריך שיהא נשאר דאין לחלק ביניהן כי הלשון שוה וא"ת מאי האי דמייתי האי קרא דמסלתה ומשמנה איבעי ליה לאיתויי קרא דמן המנחה דדרשינן פרט למנחה שחסרה ובפ"ק דמנחות (דף ט:) מצריך להרווייהו חד למנחה שחסרה קודם קמיצה ואחד לשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה ומשמע התם דממן המנחה נפקא לן שיריים שחסרו וא"כ איבעי ליה לאיתויי מן המנחה דהא הכא מיירי בכי האי גוונא וי"ל דלא דק הש"ס טלי הלי לאיתויי מן המנחה והלא מגברי נקט וכמו כח] ועוד הוא ועוד נראה למורי שיטה דלוי לא האי קרא מסלתה ומשמנה דנפקא לן מיניה מנחה שחסרה קודם קמיצה לא הוה דרשינן ממן המנחה לשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה אלא בתר דכתיב מסלתה דמשמע דבעינן בשעת קמיצה שתהא המנחה שלימה או דרשינן מן המנחה שיהא כבר כלומר שיהא שלימה בשעת קמיצה כט] דמשמע מן המנחה לשיריים ולכך מייתי קרא דמסלתה אף לשיריים שחסרו [ד] בין קמיצה להקטרה ל] ומשני התם כתיב והנותר קרא יתירא הוא דהא והלוי לא] דאיכא שיריים שהרי כתיב וקמץ מלא קומצו והקטיר לב] [ה] (הוה כל המנחה קיימת) רק הקומץ שהוא מקטיר וא"כ דקרא יתירא הוא לית לן למימר שאם ניתותר לג] הכא כתיב והנשאר ולא מייתר דצריך לומר לד] שיש שיריים בדם ולא שיזה מטולו ולא הוה לומר דהויית חטאת תלוי במיצוי כלומר שיהא מיצוי מעכב :

לגדדין

לפסול עוד אחד כו' נ"ק

ה א מיי' פי"ג מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ג :

ו ב מיי' פ"ה מהלכות פסה"מ הל' כג :

ז ג מיי' פ"ו מהלכות מעה"ק הלכה ו :

נ"ק

פי' עלים ולבונה רביעי בקודש דאורייתא ואבא שאול סבר ס"ל וה"ת לרבא סיכי קאמר דילמא כו' נ"ק

פירוש דמודה ביוצא דם והראש של עוף כוי ביוצא דם . רש"ק

כגון שיצא וחתך כל מה שיצא עד שהגיע למקום שאין וכו' נ"ק ויותר יש להגיה כגון שלא יצא טט ואחי ספיר בי' חומי שנסמינו וע' בזבחים שם

שמטמית ותני רב הוזה פי' הב"ח נ"ק

ותני רב במתני' גבי נ"ק

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא לאבא שאול נמי מעלה : (ב) רש"י ד"ה לר"מ נמי וכו' את התרומה פסיק מדרבנן : (ג) ד"ה אמר ר' חנינא וכו' כדאמרינן לעיל כס"ד ואח"כ מ"ה דלאו בת אכילה : (ד) ד"ה אלא לרב הונא וכו' והנשאר ומשני להכי כתיב כצ"ל והד"א : (ה) ד"ה וכי תימא וכו' שיריים מעכבי גבי שירי דם נמי אמרינן דחסרון מעכב והיכי אמרת שאם :

◆

רבינו גרשום

אמ' רבא לאבא שאול. שאמר נמי דקאמר תחילה לקדש דקעביד קדש ראשון מיתרצא מתניתין דודאי טבול יום מדאורייתא אינו אלא פוסל ורבנן עבדו מעלה חומרא בקדשים דעביד תחילה לקדש : ולרבי מאיר. נמי מיתרצא מתניתין דהאי דקאמר מטמא את הקדש מדרבנן קאמר דמעלה עבדו בקדשים. וקסבר ר' מאיר עבדו רבנן טבול יום בקדשים כאוכל שני מה אוכל שני מטמא את הקדש להיות שלישי והשלישי בקדש טמא והרביעי פסול. ופוסל את התרומה כדתנן והשלישי בתרומה פסול אף טבול יום נמי מטמא את הקדש ופוסל את התרומה אבל מדאורייתא' אינו אלא פוסל מאחר שטבל : ולרבנן דאמרי. כשם שפוסל ולא אמרי דמטמי קסברי כיון דטבל קלישא טומאתו ופסול משוי ולא טמא : הא איסורא איכא. כלומר איסור אכילה. ואמאי הא ממונא דכהנים הוא. מאחר שהוזה דמה : א"ר חנינא ליוצא. כגון שיצאת ור' עקיבא היא דאמר זריקה מועלת ליוצא לאפוקיה מידי מעילה אבל לאו בת אכילה כדאמרינן לעיל בשילהי דפירקין אבל לאכילה לא מרצה והא הזאה נמי נפקא מידי מעילה אבל להתיר יוצא לאכילה לא מהניא והיינו דקא דייק אבל איסורא איכא דלאו בת אכילה היא : מיצוי חטאת העוף. דכתב בה והנשאר בדם ימצה אינו מעכב דכיון שהוזה אע"ג דלא מיצה אמרינן נעשית מצותו ויצא מידי מעילה וחייבין עליו משום פיגול : ותני רב. הוזה דמה ולא קתני מיצה אלמא דסבירא ליה נמי דמיצוי לא מעכב : ורב אדא בר אהבה אמר משמיה דרב דמיצוי חטאת מעכב : בשלמא לרב אדא בר אהבה היינו דכתיב והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח חטאת היא. דההוא דנשאר נמי קרוי חטאת אלמא דשיריים דמיצוי מעכבי : אלא לרב הונא דאמר דמיצוי לא מעכב מאי והנשאר. אמאי איצטריך למיכתב והנשאר להכי לכדתנא דבי ר' ישמעאל שאם נשאר ימצה [illegible]

◆

שיטה מקובצת

א] קלש טומאתו פסול אות ה' נמחק: ב] דליכא הא איסורא תיבת אבל נמחק : ג] חנינא ליוצא יו"ד עקיבא אות י' נמחק: ד] המזבח חטאת היא בשלמא : ה] בדם אע"ג דנשאר ימצה: ו] מעילה ולשריפה תיבת או נמחק : ז] והאי הזאה : ח] והנשאר ומשני להכי והד"א : ט] נמי דהיינו מיצוי אמרינן : י] בכל דבר תיבת ובשום נמחק : יא] וצ"ל דאין הכי נמי רביעי : יב] דלא אשכחן ליה : יג] עצים ולבונה רביעי בקודש דאורייתא וא"ת הדרה קושיא לדוכתיה היכי קאמר : יד] היא פי' ואיירי כגון שיצא תימה דע"כ יצא ר"ל קודם הזאה דאי לאחר הזאה ע"כ ודאי אפילו לרבנן דפליגי על ר"ע אמרינן וזריקה מועלת ליוצא אלא ודאי מיירי כשיצא קודם הזאה וכשיצא הראש יצא דמה ואמרינן לעיל אבל בדם שיצא לא אמ' ר' עקיבא וזריקה מועלת וי"ל דמיירי שיצא דרך רגליו אבל עדיין הצואר שהדם בתוכו הוה בפנים ומ"מ קשה דהא אמרינן בפ' שני דזבחים הוא בפנים ורגליה מבחוץ קבל ואח"כ תחתך : טו] א"נ מיירי שחתך כל הבשר של אבר שיצא לחוץ עד העצם קודם המליקה וא"כ אין בו לא דם ולא שמטמטית ואח"כ יצא וא"ת א"כ היא בעלת מום כדאמר בזבחים י"ל דאין תמות וזכרות בעופות שאין מום פוסל בעופות אלא : טז] פירושו דבזבחים : יז] השמטנית לכתחילה : יח] קינא ביה תיבת כו' נמחק : יט] ותלויה הזאתה במיצוי : כ] פי' שאם נשאר ימצה ואם לאו דלא מיצה אתי' נמחק : כא] עיכובא וא"ת תקשי לרב אדא בר אהבה דאמר מיצוי מעכב וי"ל דאיצטריך תנא דבי רבי ישמעאל ס"ל דאמר מיצוי מעכב : כב] ניתותרו שחסרו השיריים : כג] להש"ס דשיריים שחסרו : כד] באכילה. גליון וכן משמע שם בגמרא [illegible]

הגהות צ"ק [illegible]